

AINEÜHENDUSTE KOOSTÖÖPÄEVAD

DETSEMBER 2014

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Üldhariduse pedagoogide
kvalifikatsiooni tõstmine 2008-2014

SA Innove koostanud erileht ESFi programmist
„Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni
tõstmine 2008–2014”.

PÜÜK annab rikkaliku saagi kogemusi

FOTOD: Terje Lepp

PÜÜK on tore lühend, mis kõidab silma ja äratab tähelepanu. PÜÜK on pedagoogide ühenduste ülene koostööpäev, mille toimumisi toetab SA Innove ESF-i programm „Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008–2014”. Täna on koostööpäevi olnud kaheksa.

Eestis on aineühendusi, mis on aktiivselt tegutsenud aastakümneid – emakeeleõpetajate selts, EMS-i koolimatemaatika

ühendus, inglise keele õpetajate selts, MTÜ Hea Algus jpt. Noortest ühendustest klassiõpetajate liit, haiglaõpetajate selts, MTÜ LAK-õppe Võrgustik, õpetajate ühenduste koostöökoda, kuulmispuudega laste õpetajate selts.

Õpetaja töötab teadmiste ja inimestega. Ja on hea, kui ta saab ainealast, metoodilist, pedagoogilist nõu küsida kolleegidelt. Kaasalöömine aineühenduses on üks või-

malus, kuidas erialast suhtlemist laiendada. Õpetajate osalemine professionaalsetes võrgustikes loob eelduse kvaliteetse hariduse ühtlasele kättesaadavusele ning parimate praktikate levimisele kõigis koolides.

Võrgustikutöö on eriti oluliseks muutunud tänu uue riikliku õppekava rakendamisele. PÜÜK-ide teemadki peavad silmas riiklikku õppekava ja lähtuvad sellest, näiteks uuri-

muslik õpe, loovus, hindamine, ettevõtlik õpetaja, ainetevahe-line lõiming jpm.

PÜÜK toob korraga kokku paarkümmend aktiivselt tegutsuvat pedagoogide ühendust, kes tutvustavad oma kogemusi vastavalt koostööpäeva teemale. Ettekandjad ja töötubade juhid on sageli tegevõpetajad. Õpetajate jaoks on oluline, et nad saavad töötubades kolleegidelt vahetult küsida: aga kuidas teie teete?

Usaldus ja koostöösuhted koolis

Krista Saadoja, õpetajate ühenduste koostöökoja juhatuse esimees, Oru põhikooli õpetaja

Huvitav; range; rõõmus; lahke; innustaja, mitte kohustaja; looja – kes see on? See on õpetaja, kes on õpilaste tahte ja tegevuste suu-

naja. Õpetaja, kes igapäevaselt võiks olla selline.

Miks siis nii ei ole, või ikkagi on? Missuguse kivi all on vähk peidus?

Usaldus, avameelne dialoog ja pühendumine ühistele eesmärkidele. Neid väärtuseid kandis pedagoogide ühenduste ülene 8. koostööpäev „Õpetaja ja koolijuht ühes paadis. Usaldus ja koostöösuhded koolis”.

Usaldus

Koolikultuuri kujundavad koolijuht ja õpetaja üheskoos, koos jagavad vastutust ja koos lahendavad probleeme. Kool on kirjutatud ja kirjutamata

reeglite kogum, mille järgijate koostöö ja usalduslikud suhted tagavad kooli toimimise. PÜÜK 8-l ei tehtud vahet, kes on juht ja kes õpetaja – usalduse ja võrdsuse sünergia võimaldas otsida lahendusi väärtusdilemmadele, mis vahetevahel seovad käsist-jalust nii õpetajat kui ka koolijuhti. Näiteks, kuidas peaks oma heale tööle juhtkonna tähelepanu saama õpetaja, kes teeb nõrgemate õpilastega tublit tööd, samas kui direktor tunnustab vaid neid, kelle õpilased võidavad olümpiaadidel? Või kuidas saaks koolijuht panna bürookraatiat silma otsaski mitte-

salliva väga hea õpetaja täitma meisterõpetaja kutse taotlemiseks pabereid?

Avameelne dialoog

Mis on hästi, aga vajab edasiarendamist? Üks esinejatest, ettevõtja Arno Kütt tõi pildikeeles välja mõtte, missugust inimest ühiskonda vajab ja kuidas kool saab luua tulevastele ettevõtjatele, töötajatele, teadlastele soodsa kasvukeskkonna. Õpilastes ei peaks märkama ainult tugevusi, vaid leidma üles ka nõrkused. Eesmärgistatud tegevuste kaudu võivad viimastest saada lõpuks hoopis tugevused.

Pühendumine ühisele eesmärgile

Hea kool on hästi juhitud kool ehk koostöömimine on mõistatav kõikides valdkondades ning kooliga seotud inimeste tegevustes. See tagab motiveeritud õpetajad ning õpirõõmsad õpilased ja ehk ka rahulolevad lapsevanemad, lõpuks parema ühiskonna tervikuna.

Kui kokkulepped on kindlad, väärtused paigas ning seotud vastutusega, siis saame alles kõnelda heast koolist. Seda kinnitas ka Rootsi koolides kogetu, PÜÜK 8 üks osa oli Stockholmi eripalgeliste koolide külastus.

Pedagoogide ühenduste ülene koostööpäev (PÜÜK)

Novembris toimunud pedagoogide ühenduste ülene 8. koostööpäev (PÜÜK 8) pakkus koolitust korraga nii õpetajale kui ka koolijuhtidele: „Õpetaja ja koolijuht ühes paadis. Usaldus ja koostöösuhded koolis”. PÜÜK 8 eesmärk oli toetada õpetaja ja haridusjuhi omavahelist arutelu ja üksteisemõistmist, selgemalt teadvustada koostöövajadust.

Et erinevate koolide juhid ja õpetajad omavahel võimalikult palju suhtleksid, arutleksid, et tekiks koostöö sünergia, selleks andis võimaluse rohked nii rühma- kui ka töötoad. Ja parem üks kord näha kui kümme korda kuulda – Rootsi parimate koolide külastus andis õpetajatele häid praktilisi näiteid.

FOTOD: Arhiiv

Esimesed PÜÜK-id lõid ühtekuuluvustunde

Esimene õpetajate ühenduste ülene koostööpäev toimus märtsis 2012 ja teema oli „Hindamine ja hindamismudelid”. Uus riiklik õppekava soosib hindamises paindlikkust, aga ei kirjuta muutusi ette. Hindamise muutuste rakendamine sõltub rohkem heast eeskujust kui muudatustest regulatsioonid. Nii oli oluline mõtiskleda hindamise emotsionaalse ja praktilise poole üle. Õpetajad tutvustasid kasutusel ole-

vaid hindamismudeleid ning jagasid praktilisi kogemusi. Töötubade valik oli rikalik: „Lõiming ja hindamine”, „Praktiliste tööde hindamine uurimuslikus õppes”, „Loovtöö inimeseõpetuses” jpt. Aga jõuti ka laiemale järeldusele: koostööpäevad on vajalikud. Lisaks oma ainega seonduvale tegevusele (mis tõesti on tähtis) peaks iga ühendus leidma aega ka aine- ning valdkonnaülesele tegevusele. Tähtis on ühiselt leida rohkem kõlapinda Eesti

hariduspoliitika mõjutamisel ning õpetaja töö väärtustamisel.

Teine koostööpäev oli „Lõiming õppeainetes” ja see toimus augustis 2012. Neljärvele kogunes üle saja õpetaja, et tutvustada kogemusi koostööst õppeainete (ja aineõpetajate) vahel. Näiteks kuidas ühendada matemaatikat ja kunstiõpetust või kuidas loodusõpetust siduda kodutööga vaatamisväärsustega. Praktiliselt kogeti, et olüm-

pia mängud pakuvad tegevust kogu kooliperele: Eesti Olümpiaakadeemia tutvustas kooliolümpiamänge kui õppeainetevahelise lõimingu head näidet.

Kolmas PÜÜK keskendus ettevõtlikule õpetajale. Külalislektorid rääkisid Hispaania ja Itaalia kogemusest innovatsioonist õpetamisel. Väga hea näide ettevõtlikkusest koolis oli 2012. a Eesti parima õpilasfirma Student Networki esinemine. Nelja gümna-

sisti loodud õpilasfirma aitas põhikoolis õppivaid noori, kes vajavad õpiabi. Abiõpetajad ise olid kõik noored gümnasistid. Päevast jäi kõlama mõte, et õpetajaamet iseenesest eeldab ettevõtlikkust, teisiti ei saaks klassi ees hakkama. Ja ettevõtlikkus ei tähenda kuudepikkuse projekti juhtimist, ettevõtlikkust näitab seegi, kui õpetaja kutsub tundi esineja väljastpoolt.

Neljandaks PÜÜK-iks koguneti 2013. aasta märtsis Tar-

tusse. Seminar „Uurimuslik õpe – miks ja kuidas?” lõi aktiiviseeriva ja koostöise õpikeskkonna, mis suurendas pedagoogide ühenduste vahelist ühtekuuluvustunnet ja andis teavet uurimusliku õppe kasutamise võimalustest õppetunnis ning õpilaste uurimistööde juhendamise võimalustest ja -viisidest koolis. Seminaril tutvustasid oma uurimusi rahvusvahelise tunnustuse pälvinud noored.

Jutud tööajast ja külaskäik loominguulisse kooli

Martin Saar,
keemiaõpetaja, Tallinna Reaalkooli
õppealajuhataja

PÜÜK 8 „Õpetaja ja kooli-juht ühes paadis” pakkus head platvormi aruteludeks koostööst ja usaldussuhetest koolis ning võimaldas tutvuda Rootsi haridussüsteemiga ühe kooli näitel.

Selge fookus soodustas arutelu

Konverentsi programm oli koostatud läbimõeldult ning väga selge fookusega. Minu jaoks olid kõige huvipakkuvad päevakajalised teemad: õpetajate üldtööaeg ning selle arvestamine, õpetaja professionaalne areng kutsestandardi kontekstis. Rõõm oli tõdeda, et märgatav osa haridustöötajaid peab oluliseks, et õpetajal on tööiseloomust lähtuvalt võimalus vähemalt osa oma tööajast ise planeerida. See annab õpetajale selge signaali, et teda usaldatakse, ning tingimused enesearenduseks.

FOTO: Terje Lepp

Probleemne on muidugi see, et kõik, mida õpetajalt oodatakse ja nõutakse, ei mahu ära 35 tunni sisse nädalas. Vähem on aga teadvustatud, et sama murekoht puudutab ka kooli juhtkonna liikmeid. Kriitikast „kaheksast-poolneljani” tööaja vastu jäid kõlama nii selle antav hävitav hoop kooli traditsioonilistele ettevõtmistele ning kogukonnatunde hoidmisele kui ka kitsaskohad sobiva aja leidmiseks lastevanematega kohtumiseks. Kipuvad ju nemadki tööpäeva keskel hõivatud olema... Ei saa ma mainimata jätta, et tõeliselt intensiivsed ja rikastavad arutelud sai maha peetud ka Innove juurde moodustatud töörühmas, mis koolituse tarbeks dilemmaprobleemid välja töötas ja sõnastas.

Elegantne ja loominguuline kool

Teisel päeval sai iga osaleja valida ühe viiest Rootsi koolist, millega lähemalt tutvuda. Mina külastasin ühte

Stockholmi paremate tulemustega kooli Södra Latins Gymnasium, mille ajalugu ulatub 17. sajandisse. Juba koolihoone ise avaldas erilist mõju: imposantne 1891. aastal valminud maja, mille aula jättis Eesti õpetajatele oma klassikaliselt väärika, kuid samas kergelt boheemlasliku

**Kõige paremini võtab
kooli atmosfääri
kokku määratlus
„elegantselt ning loominguulise-
lohkakas”.**

olemuse ning kõlava oreliga sügava mulje. Ka õpetajate tuba oli äärmiselt meeldivalt sisustatud ning meenutas klaveri, raamatariiulite ja tugitoolidega pigem salongi, milles võiks kohe alata meeleolulaks klaverikontsert. Kõige paremini võtab kooli atmosfääri kokku määratlus „elegantselt ning loominguulise lohkakas”.

Täna tuntakse Södra Latini eelkõige väga kõrget tasemel

kunstide õpetuse tõttu, kooli vilistlaste hulgas on ka näiteks 2011. aasta Nobeli kirjanduspreemia laureaat Tomas Tranströmer.

Kooli juhib kolm õppedirektorit: üks neist vastutab reaal- ja loodusainete programmide eest, teine humanitaar- ja sotsiaalvaldkonna ning kolmas kunstide valdkonna eest. Minul õnnestus külastada füüsika ainetundi ning tõdeda, et Stockholmi tippkoolis õpetab samuti õpetajaid, kes arvavad, et tulemuslikuks õppimiseks pole tarvis tulevarki ega loendamatu *powerpoint'e* – piisab raudvarast, arutelust, ühiselt tehtud joonistest, eksperimendist ning harjutusülesannetest. Enim meeldis mulle aga see, et õpilaste hulgas oli palju aktiivseid, kes vestluse vormis kontrollisid, kas nad on õpetajat õigesti mõistnud, ning esitasid täiendavaid küsimusi. Väga sümpaatne oli ka kooli moto, mis kätkes endas nii lugupidamist üksteise suhtes kui ka õigust olla sina ise.

PÜÜK 5 kuni 8 – uued teadmised ja tegutsemisrõõm

Koostööpäev „Loovus minus eneses” 2013. aasta augustis oli järjekorranumbrilt viies. Selle ettevalmistuses lõi kaasa õpetajate ühenduste koostöökoda. Õpetajad panid proovile oma loominguilised võimed: ajalooõpetaja ei valmista just iga päev taimevaipa ja kunstiõpetaja ei tegele pillimeisterdusega.

PÜÜK-il otsisid erinevate ainete õpetajad loovuse algeid nii iseendas kui ka õppisid teoorias ja praktikas, kuidas äratada õpilastes loovust. Koostöökoja juhatusse liige, Paide ühisgümnaasiumi käsitööõpetaja Kristi Teder ütles koostööpäevade ettevalmistamise alguses, et tema meelest on loovus uue õppekava kõige uuem teema. Tema sõnul on iga laps loov ning õpetaja ülesandeks on aidata lapsel oma loovuse üles leida ja seda mitte ainult käsitöö- või kunstitunnis. Õpilasel peaks olema võimalus rääkida ja näidata, mis teda huvitab. Kui õpetaja suudab lapses loovuse äratada, äkki isegi koostöös koduga, siis võib-olla tahavad lapsed parema meelega koolis käia.

„Koostööpäevadel püüame kõigepealt õpetajat muuta: iga õpetaja sees on loovus. Võib mõelda, et ma ei oska ja käega lüüa, aga PÜÜK-il on teemad kõik sellised, et vaata enda sisse ja sa näed, et oskad,” ütles ta.

Õpetajast õpipoisid

PÜÜK 6 ühendas üld- ja kutsehariduse. Tartus, Tallinnas ja Kuressaares said õpetajatest õpipoisid, värsked teadmised kutsehariduses pakutavast tulid praktilisele kogemusele lisaks.

Kui seni oli PÜÜK tähelepanu all hoidnud üldhariduses päevakajalisi teemasid, siis 2014. aasta märtsis otsustati kampa lüüa kutseharidusega. Koostöös Tartu kutsehariduskeskuse, Kuressaare ametikooli ja Tallinna teeninduskooliga tutvustati õpetajatele tänapäevast kutseõpet ning analüüsiti, kas ja missugused probleemid on üld- ja kutseõppes sarnased.

Sisukatele ettekannetele lisaks oodati seekord ilmselt väga ka töötubasid, mis kõik

põhinesid ühe või teise kooli erialadele. Nii sai Tartus kätt proovida kondiitri, juuksuri ja nutikate õpivahendite töötoas. Lisaks jagati nõuandeid karjäärivalikuks.

Sel suvel toimunud PÜÜK 7 ühendas innovaatilised õpetajad ja ideed. „Kaasaegne, rakendav ja valikuid võimaldav” teemaarendus pakkus osalejatele tõesti valikuvõimalusi: ehita tuuleveski, valmista lüliti, tee oma äpp. Ettevõtlusteatri meeskond tutvustas köitvat lähenemist

ettevõtlikkuse ja ettevõtluse õpetamisele lasteaias, koolis ja kõrgkoolis. Selgitustele järgnesid töötoad, kus osalejad proovisid ettevõtlusteatri loomist. Selline metoodika võimaldab erinevate ainete lõimimist ja põhimõtteliselt kõigi ainete õpetamist mängulise lähenemise kaudu. Päeva lõpuks valmiski koostööpäevalistel neli omanäolist ettevõtlusteatri.

„Ma arvan, et sellest üritusest jäid kõlama isetegemise, riskide võtmise, olukordadele

loovalt lähenemise ideed,” võttis PÜÜK 7 kokku Tallinna 21. kooli tehnoloogiaõpetuse õpetaja, Eesti tehnoloogiakavavutuse liidu juhatuse liige Mart Soobik. Tema osales energia töötoas, kus sissejuhatuses anti ülevaade energia olemusest ja tutvustati selle liike. Soobiku sõnul toodi seal huvitavaid näiteid, kust saavad inimesed, loomad ja taimed ning hooned energiat. Järgnes praktiline katsetamine mikromootorite ja elektriühendustega, lõpuks pidi iga osaleja

koostama oma energiaallika, nt tuuleveski. „Pedagoogide ühenduste ülesed koostööpäevad on õpetajate seas populaarsed vast seetõttu, et PÜÜK-idel on võimalik omandada iga kord midagi uut ja vajalikku, mis aitab kaasa reaalsele õpetamisele koolis.”

PÜÜK 8 viis kokku õpetajad ja koolijuhid, et toetada õpetaja ja haridusjuhi omavahelist arutelu ja üksteisemõistmist, selgemalt teadvustada koostöövajadust.

FOTOD: ARHIIV

Kooli kvaliteet algab sisust, mitte vormist

Heli Mänd,
Tallinna Arte gümnaasiumi õppealajuhataja, kunstihariduse ühingu juhatuse liige

PÜÜK 8 algas huvitavate ja tavapärast vaatenurka nihutavate ettekannetega. Minu jaoks oli koolituse kõige huvitavamaks osaks koostöödilemmade lahendamine: meie rühmas oli kaks koolijuhti, kaks õppealajuhatajat ja neli õpetajat. Nagu eeldada võis, on koolijuhi ja õpetaja arusaamad kooli heast toimimisest üsna erinevad, sõltuvalt info valdamisest ja vastutusest. Töörühmas jõuti konsensusele, et teineteise mõistmise aluseks on lihtne tõde: räägi inimesega. Nii võiks koolijuht selgitada õpetajatele oma töö vastutust ja jagada seda õpetajatega. Samuti avada tehtavate otsuste tagamaid ning mõlemalt poolt lahti rääkida organisatsiooni kultuuri seisukohalt olulised lootused ja nõudmised. Juht peaks tegelema ka õpetajate

eneseanalüüsiga ning andma juhivõimalusi tagasisidet.

Külästasin Stockholmi äärelinnas Täbys asuvat Tibble gümnaasiumit, mis on üks parimate õpitulemustega koole Rootsis. Tegemist on hinnatud ja omanäolise ligi 1000 õpilase ja 70 õpetajaga kooliga, kus õpetajad on aktiivselt kaasatud kooli arengu kavandamisse ja õppetegevuse kvaliteedi parandamisse – kirjeldus, mis sobib ka Tallinna Arte gümnaasiumiga. Huvi pakkus rootsi kooli koostöö ülikoolide ja ettevõtetega, kes aitavad kaasa õppetöö praktiliseks muutmisele ning õpilaste edasiõppimise valikute konkretiseerumisele – väljakutse, mis seisab ka eesti koolide ees. Esmapiilgul oli sarnasus meie kooli 1980-ndatel ehitatud renoveerimata majaga lausa jahmatav, aga andis lohutava teadmise, et kooli kvaliteet algab sisust, mitte vormist.

Koolijuhi ettekandest ja vestlusest sotsiaalainete õppe- tooli juhiga jäid õpetlikuna meelde mitu sealset arusaama.

FOTO: Arhiiv

See, et kooli eesmärk on valmista õpilast ette kõrgkooli astumiseks, kuid õpetamise eelduseks on õpilase huvi äratamine ning seejärel teadmiste andmine. Paindlikult koostatud valikainete programm välistab õpilase koolist väljalangemise – kui ei saa hakama reaalsuunal, on võimalik jätkata sotsiaal- või kunstide suunal. Õpetajate professio-

naalsuse tõusu tagavad õpetajate koostöö õppetoolide ja ainekomisjonide sees. Oluliseks peetakse seal ka õpetajate motiveeritud osalemist kooli arengus. Õpetajatele on antud vabadus õpetada, vaa- dates homsesse päeva ning teda ei koormata lisäülesannetega. 70 õpetaja kohta on 100 tugitöötajat – alates söökla- personalist ja koristajatest,

lõpetades psühholoogide ja õppe koordinaatoritega. Riikliku õppekava ainekavad ei ole nii mahukad kui meil, seega koolil suurem vabadus oma õppesuundi arendada. Tibble gümnaasiumi külastus andis ideid oma kooli õppekorralduse parendamiseks ja õpimotivatsiooni tõstmiseks, aga kadedust küll ei tekitanud. Konverentsilt jäi meelde

ühe esineja lause: Kooli maine – sotsiaalne kapital, õpetajate lojaalsus – professionaalne kapital ning sellega haakuv Stockholm kooli õppetoolide eesmärk koolitada poolprofessio- nalistest täisprofessionaale. Kindlasti oli PÜÜK 8 tubli samm Eesti kooli professio- naalse kapitali suurendamise poole.

Viis omanäolist Rootsi kooli

Tibble gümnaasium on hinnatud ja omanäoline 1050 õpilasega kool Stockholmi äärelinnas Täbys, õpitulemuste poolest üks paremaid Rootsis. Õpetajaid on 70 ja abitöötajaid 100. Koolis on rohkem õpetaja-metoodikuid (meisterõpetajaid) kui üheski teises koolis kogu Rootsis ning õpetajad on aktiivselt kaasatud kooli arengu kavandamisse ja õppe kvaliteedi parandamisse. Kogu kooli tegevusel on üks kindel eesmärk: valmistada õpilased ette kõrgkooli sisseastumiseks.

Vittra Rösjötorp on silmapaistev eel- ja algkool fookusega kakskeelsele õppel, erinevusi arvestaval ja õpilaskesksel lähenemisel. Õpe toimub rootsi ja inglise keeles, mõne lapse puhul lisaks veel tema emakeeles, sest lapsi õpib selles koolis 26 riigist. Kool sai 2010. aastal kõrge tunnustuse: *European Quality Award for Language Teaching*. Kooli iseloomustav joon on püüdlemine tarkuse poole, õppida õppima. Igapäevast tööd iseloomustab kolm olulist märki: pea (oleme valmis mõtlema), süda (oleme valmis tunnetama) ja käed (oleme val-

Nacka gümnaasiumis.

mis tegutsema). Olulisel kohal on lapse individuaalne areng. Koolis on tugev demokraatia printsiip: lapsel on vabadus valida ja ta vastutab oma valikute eest.

Fredrikshovs slotts skola on 300 õpilasega alg- ja põhikool, mis on viimastel aastatel korduvalt valitud parimate Rootsi koolide sekka. Koolis on palju rühmaõpet, ollakse uhked IT kasutuse üle. Õpetaja arengut

jälgitakse pidevalt, vestlused juhiga toimuvad neli korda aastas.

Södra Latins gümnaasium on väga ajalooline kool, selle algus ulatub tagasi aastasse 1654, praegune hoone ehitati 1891. aastal. Oma ajaloo üle ollakse uhked. Koolis on kõrgel tasemel esteetilise kallakuga õppesuunad – muusika, tants, teater, kunst ja disain, aga ka loodusteadused, ühiskonna-

teadused ja keeled. Õhkkonda iseloomustab lugupidamine üksteise suhtes, õigus olla sina ise. Kooli missioon ei ole orienteeritus edule, ehkki õpitulemused on väga head, vaid see, et märkame üksteist.

Nacka gümnaasium on väga suur kool: üle 2000 õpilase, 160 õpetajat, 40 abipersonali töötajat. Kool koosneb kahest üksusest: Unit Society ja Natural Heritage and Techno-

logy. Programmide ja kursuste rohkus tagab kõigile võimaluse spetsialiseeruda enim huvitavaatele ainetele. See on ka üks põhjus, miks Nacka gümnaasium on muutunud üheks maakonna atraktiivsemaks gümnaasiumiks. Kool pakub kokku 25 kursust: majandusest, teadusest, inseneriõppest ja sotsiaalteadustest ehituse, käsitöö ja kaubanduseni välja. Infotehnoloogia on õppeprotsessi loomulik osa, mitmed kursused on kujundatud spetsiaalselt neile, kelle eesmärk on spetsialiseeruda IT-valdkonnale. Suurt tähelepanu pühendatakse keelteoskusele. Koolis on võimalik õppida inglise, prantsuse, itaalia, hispaania, saksa ja hiina keelt. Koolis on ajakohane, hästi varustatud keeleõppelabor. Kooli raamatukogu peetakse õppetegevuse toetamise seisukohalt Rootsi parimaks.

Märksõnaks uuenduslikkus

Ekke Sööt, Implement
Inscap'e'i tegevjuht ja koolitaja, PÜÜK 8 üks moderaatoritest

Need on kõik ühel või teisel moel uuenduslikud koolid. Uuenduslikud just oma õpikäsitluses ja julguses teha asju teistmoodi leidmaks võimalusi, kuidas muuta kool huvitavaks ja õppijakeskseks. Näiteks Vittra Rösjötorpi eel- ja algkoolis oli vapustav näha, kuidas isegi 4–7-aastased lapsed olid kooli juhtimisse kaasatud õpilasnõukogu erinevate tegevuste kaudu ning kui oluline see tegelikult oli nende laste endi jaoks. Demokraatia maast ja madalast! Nende koolikülastuste kaudu kogesime, et kui anda õpilastele rohkem valikuvabadust, on tulemuseks ka suurem vastutus lapselt endalt.

Heast sõnast sünnib koostöö

Liis Reier,
Tallinna Prantsuse Lütseumi õpetaja, Võsu kooli direktor
Eesti ajaloo- ja ühiskonnaõpetajate seltsi aseesimees

Koostöö on moodne sõna. Seda osavalt kasutades on justkui võimalik mõttega täita kõik need tühi-
kud, mis kantselidist tihedates dokumentides veel täitmata on jäänud. Koostöö sisuline külg ja tõeliselt toimiva koostöö mehhanismid kipuvad sageli segaseks jääma. Tegelikult ei tee koostööd ju huvigrupid ega koolid, asutused või aineliidud, vaid ikka ja ainult inimesed. Koostöö sünnib headest suhetest, teineteisemõistmisest ja

sünergiast inimeste vahel. Kül-
lap oli sarnastest mõtetest kan-
tud ka hulk Eesti õpetajaid ja koolijuhte PÜÜK 8-l. Kellelegi ei kirjutatud otsaette, kas ta on õpetaja või koolijuht. Sildista-
mata ja vabas õhkkonnas oligi probleemidest lihtsam rääkida.

Esimesel päeval, grupis koostöödilemmade üle aru-
tades, jõudsime ikka ja jälle samale arusaamisele – inimesed, rääkige omavahel asjad selgeks! Rääkida tuleb julgelt ja avatud kaartidega. Me ei ole keegi selgeltnägijad, et mõis-
taksime oma kolleegi või kaas-
last silmist ja sõnadeta. Samas peame mõistma, et saame ise väga palju teha selleks, et meiega tahetaks rääkida.

Teisel koolituspäeval Stock-
holmi vanimas munitsipaal-
koolis, Södra Latini gümnaasiumis, tõusis koostöö-temaatika esile võrdlemisi laias spektris. Esiteks oli üllatav, kuidas külas-
tatud kooli kolme õppesuuna juhid moodustasid omamoodi „juhtiva kolmainuse“. Kolm direktorit olid võrdsetl vastuta-
vad kogu süsteemi toimimise (sh ressursside juhtimise) eest. Tegemist tundus olevat kõr-
gema astme koostööga, kus reaalselt ühendatakse ideed ja jagatakse vastutus.

Õpetajate omavahelise koostöö peamine vorm Södra Latinis on sisekoolitused, milles

nähakse ka kooli arengu võtit. Üksteist vastastikku õpetav kollektiiv on motiveeritud ja ühtne. Õpilaskoostöö Södra Latinis toimub klubivormis – nimelt tegutseb koolis üle 50 õpilasklubi, igas ligi 20–25 liiget. Taolise isetekkelise klubide-
süsteemi võlu ja kasu seisneb selles, et nõnda on õpilastel koolis väga loomulikul moel rahuldatud üks põhivajadusi – kuuluvusvajadus.

Soovin, et iga kord, kui me kasutame sõna koostöö, teak-
sime, mil moel sellele sõnale sisu anda ja koostöö reaalselt toimima panna.

Sisekoolitused ja sallivus

Liis Sarapuu, Vastseliina gümnaasiumi sotsiaalpedagoog

Södra Latini gümnaasiumi iseloomustas veel see, et väga palju toimub sisekoolitusi ehk praktika jagamist kolleegide vahel. Ühe valdkonna õpetajad istuvad tihti koos ning arutavad, kuidas edasi liikuda. Õpetajatel on kasutamiseks olemas IKT-vahendid, kuid palju peetakse lugu tahvlis-
t ja õpetaja selgitustest. Kuigi tegemist on gümnaasiumiga, mille õpilased on kõrgelt motiveeritud ja väga heade tulemustega, on kooli juhtfilosoofiaks mõte: „Olla üksteise suhtes sallivad ning õigus olla sina ise“. Koolijuhid peavad oluliseks kooli pikaajsete traditsioonide hoidmist. Üheks näiteks on reedeti toimuv koolipere kogunemine aulas, kus õpilased saavad vabal laval esineda.

Võtsin kaasa mõtte, kui oluline on kolleegidevaheline rääkimine ja koostöö. Seda annab veelgi arendada. Samuti meeldis mulle see, et kõrgelt väärtustatakse sallivust üksteise suhtes.

Koostegutsemise valem on lihtne

Kristi Pettai,
Vastseliina gümnaasiumi direktor

Tibble gümnaasiumi sisenedes paistsid kohe silma erinevate riikide ülikoolide nimedega kellad, mis näitasid sealset kohalikku aega (Stanford, Peking, Oxford ja Harvard). See on väärtus, mida rõhutati ja mis on kõikide sihiks. Kogu koolimeeskond on teadlik kooli eesmärgist, et kõik nende õpilased lähevad edasi õppima ülikooli ja selle nimel tehtigi tööd ning pingutati.

Õpetaja töömotivatsiooni ja rahulolu tõstab tema emotsionaalne seotus kooliga, näiteks on Tibble gümnaasiumi (erakool) paljud õpetajad kooli asutajad ning omanikud. Huvitav on see, et loovuse ja muusikaõpetuse programmid on koolis riiklikul tasandil rahastatud, sest see on ka riigi prioriteet.

Kaasa tõime palju positiivseid ideid-mõtteid, mida on võimalik oma koolikeskkonda sobitada. Tõdesime, et meilgi on paljud häid kogemusi jagada, aga on ka õppida.

Tore oli PÜÜK 8-l just see, et olid koolimeeskonnad ning ei teatud, kes on koolijuht ja kes õpetaja. Ametinimetusest tulenev anonüümsus tagas avatud suhtluse ja julguse oma arvamust avaldada. Õpetajad-koolijuhid täiendavad ennast pidevalt, aga meeskondlikku õppimist ja jagamist on siiski vähem ja seda tunnet, et koolijuht on õpetaja partner, mitte kontrollifriik.

Eestlased on pigem tagasihoidlikud, et teen üksi ja hästi, aga mina usun, et koostöö ja kogemuste jagamisega on tulemus parem ja rahulolu suurem. Väga oluline on oma töö analüüs ja järelduste tegemine ning uute eesmärkide seadmine: selline tegutsemine ja mõtteviis arendab nii õpetajat kui ka kooli.

Koostöises koolis on kokku lepitud, kuidas erinevaid situatsioone lahendatakse või kuidas erinevatele olukordadele lähenetakse – ühised protseduurireeglid loovad nii õpetajale kui ka õpilasele selguse ja turvatunde.

Koostegutsemise valem on lihtne: räägi kolleegiga, jaga oma praktikat ja kuula.